

“Mai no deixes d'èsser un principiant”

El cantant i escriptor Leonard Cohen ens comenta els anys passats en un centre zen de Califòrnia, les seues depressions i el seu nou àlbum.

SONY

Leonard Cohen, autor de cançons memorables que no perden la màgia amb el pas dels anys, és un altre dels personatges famosos que ha lligat estretament la seua vida amb el budisme.

Cohen, que ara té seixanta-set anys, es donà a conèixer com a escriptor a mitjan anys seixanta amb les novel·les *The Favorite Game* (1963) i *Beautiful Losers* (1966). Aquest canadenc va publicar el 1968 el primer àlbum, *Songs of Leonard Cohen*, on podem escoltar el clàssic “Suzanne”. Recentment ha aparegut el seu nou àlbum *Ten New Songs*. Cohen té dos fills i viu a Los Angeles.

—Leonard Cohen, s’ha alçat avui a les 5 h de la matinada, com cada dia?

—No, anit vaig estar mirant fins ben tard una pel·lícula de Harrison Ford, perquè volia gaudir d’aquesta luxosa habitació d’hotel. Per cert, durant els cinc anys que vaig estar al monestir Mount Baldy, m’alçava a les 2,30 h.

—No era massa d’hora per un músic?

—En realitat sí, perquè per als altres monjos n’hi havia prou a les 3 h. Però també eren prou més joves i robustos que jo. Sempre m’havia de preparar en primer lloc una gran tassa de cafè i fumar-me un parell de cigarretes, per poder fer profit per a alguna cosa.

—Com és que es va recloure al Mount Baldy?

—Estic lligat a la comunitat budista des de fa ja trenta anys i hi he passat periòdicament una o més setmanes. Després de la gira del 1993, però, tenia la sensació que era el moment de prendre's la qüestió de debò. Estava a punt de fer els seixanta, i el meu mestre del monestir, els noranta. De manera que em vaig fer estudiant amb dedicació completa, i després monjo.

—Què vesteixen els monjos, tenia permès portar els vostres vestits d'Armani?

—Aclarim una cosa, us heu fet una imatge equivocada de mi. El vestit que porte ara té gairebé vint anys. Té un aspecte estupend. Tampoc és d'Armani, sinó que és un bon treball canadenc fet a mà. Al monestir portava —com tots els altres— la clàssica vestimenta vella de monjo. Per treballar, llevar la neu i aquesta mena de coses, me'n posava alguna de molt vella.

—Quin aspecte feia la seua cambra?

—Depenent de la meua tasca, dormia en un lloc o en un altre. Quan havia de preparar el desdèjuni al meu mestre de bon matí, compartia amb ell una cambra. De vegades també dormia amb quatre alumnes més en una habitació.

—I de televisor, equip d'alta fidelitat o Internet, res?

—Res, només el meu mestre tenia un televisor diminut que no captava bé les emissions i un vídeo. És japonès i ja ha fet els noranta. De vegades li aconseguia vídeos de ballet, que li agradaven molt; ara bé, el que més li agrada són les lluites de sumo. Que-deu-vos deu hores mirant campionats de sumo i bevent sake. No us podeu imaginar com n'és, d'emocionant.

—Com us en va sortir amb la disciplina quotidiana del monestir després d'anys de portar una indisciplinada vida de músic?

—Aquell que s'oposa a les estrictes regles, no hi dura gaire. A mi em va enfortir, aquesta rutina. Deixes de pensar en allò que faràs tot seguit, perquè tot està establert. I funciona amb els monjos: com que pateixen de manera crònica manca de son i possiblement també de proteïnes —ja que

porten una dieta vegetariana—, entren en un altre estat de consciència.

—I amb el seu estat de consciència, què passava?

—D'això que el meu cap no estiguera lúcida, ja fa molt, molt de temps.

—Com l'ha transformat l'aïllament?

—És difícil d'explicar, perquè, en qualsevol cas, mai no deixem de canviar. Hi ha un refrany que diu que així com els còdols dins d'una butxaca, els monjos s'esmoren els uns als altres. Hi viuen braç a braç, treballen tots plegats, l'amor, l'odi, tot s'intensifica, ja que es conviu estretament.

—Ho heu reflectit en el vostre nou àlbum, *Ten New Songs*?

—Sí, probablement també perquè mentre treballava en aquest àlbum m'alçava de bon matí —a les 4 h de la matinada—. El cant, també l'he enregistrat a l'estudi que m'he instal·lat al garatge de ma casa, a Los Angeles. No està insonoritzat del tot i havia de cantar abans que els ocells engegaren

el cant i que els gossos de la meua filla començaren a clapir.

—És millor la veu al matí que a la nit?

—No, però l'atmosfera és del tot diferent. Hom travessa el jardí en silenci, el gessamí fa olor, tot està increïblement tranquil. Espere que aquesta atmosfera relaxada es transmeta quan la gent escolte d'àlbum.

—Ha abandonat el seu refugi per dedicar-se de nou a qüestions mundanes, com ara el nou disc?

—No, simplement és que tenia la sensació que havia arribat el moment adequat i vaig demanar permís al meu mestre. Però d'entrada no sabia ni de bon tros per on començar i vaig marxar un temps a l'Índia.

—Al Mount Baldy li deien *el Silenciós*. Per què ha trencat el silenci?

—Abans de res, he de dir que el nou àlbum ha sorgit d'una manera més aviat casual. Em vaig retrobar en un centre comercial una antiga coneguda amb qui ja havia treballat. A més a

Després de la gira que vaig fer l'any 1993 tenia la sensació que calia prendre's el budisme de debò. De manera que em vaig fer estudiant a jornada completa, i després monjo

més, el silenci té menys a veure amb el llenguatge o el cant que amb la pau interior. L'àlbum ha emanat de la profunditat d'aquesta pau interior.

—Un crític proposava incloure una fulla d'afaitar en cada disc de Leonard Cohen. Se'l considera el mestre de la malenconia, tot i que respectat com a artista i desitjat com a home. Com es combina l'èxit amb la vostra tristor?

—Sí, pot sonar estrany, però hi ha alguna cosa que em tortura. Ni jo sé què és, i per a moltes persones això és amb prou feines comprensible. Diuen: de què és pot lamentar aquest home? Guanya molts diners i té una vida social plena. Contra això només puc manifestar que la investigació sobre el patiment mental no ha avançat gaire. El gran poeta americà Charles Bukowski va dir: "Cada persona pateix d'una manera, però ningú com els pobres." Això també és veritat.

—Des de quan té aquestes depressions?

—El sentiment d'angoixa sempre ha estat present. Però no l'he considerat mai com quelcom especial perquè aleshores, a Montreal, on vaig créixer, molts dels meus amics se sentien igual. Fa poc he llegit que les cèl·lules del cervell que són responsables de la malenconia moren amb l'edat. Si això és cert, també em podia haver estalviat el monestir.

—Les cançons malenconioses i els poemes que escriviu són una autoteràpia?

—Potser. Per a mi escriure sempre ha representat abans de res treball.

"El sentiment d'angoixa sempre ha estat present, però mai no l'he considerat especial; molts dels meus amics se sentien igual"

Hi ha artistes que en un trajecte de taxi han dut al paper una cosa brillant, com ara Bob Dylan o Hank Williams. Dissortadament, jo m'he hagut de torturar ben bé per a tot. I el problema és que, moltes vegades, com més cavil·lem una cosa, pitjor surt.

—Diuen que una de les seues cançons, "Democracy", té cent vint versos i encara no està acabada...

—No em recordeu això. Tinc la mala sospita que aquests versos van multiplicant-se sense que jo hi intervinga.

—No sembla que aquesta inhibició creadora siga tan greu. Amb el temps heu assolit algunes rutines a l'hora de fer poesia?

—Amb l'art passa com amb l'amor: no hi ha regles a aprendre. Mai no deixes d'ésser un principiant.

—Què el mou a enregistrar un disc amb tanta penalitat?

—He fet dotze àlbums, dels quals van tenir èxit comercial una minoria. He escrit llibres que no ha comprat gairebé ningú. Sempre m'impulsen raons econòmiques cap a l'art. Al capdavant, ens hem d'alimentar.

—Dels últims anys, no se'n podrà queixar. Àlbums com *The Future* tingueren milions d'edicions.

—És cert. Però va ser una resurrecció molt tardana, que realment va sorprendre la meua discogràfica i a mi mateix. Els meus antics discos van tan lents que als EUA em van concedir un disc d'or per un *Best-of-Album* vint anys després de publicar-lo.

Malgrat tot, he aconseguit més del que ma mare hauria esperat.

—Es va decebre sa mare perquè no va triar una ocupació seriosa?

—Decebuda? Ma mare estava desesperançada i convençuda que jo no podria sobreviure al món.

—El vostre fill Adam intenta també esdevenir cantautor. Què en penseu?

—No és que em sembla millor del que a ma mare li va semblar el meu treball. Però ell està molt dotat i sap el que fa. Quan em va contar els seus plans, li vaig contar una història: jo tenia si fa no fa trenta-cinc anys i volia demostrar a ma mare que ja no havia de preocupar-se per mi. Per això la vaig convidar a un restaurant bonic i car de Montreal. Vam passar una agradable vesprada, però quan va arribar el compte ma mare discretament em va posar un bitllet sobre el genoll per sota la taula.

—Després de publicar el nou àlbum, tornareu al Mount Baldy?

—No en tinc ni idea. Però el meu mestre em visita sempre que té ganes d'una bona sopa de pollastre. Sé fer-ne una d'excel·lent. Ell la tasta i diu radiant: "*This is good restaurant.*"

—No us heu casat mai, però seríeu el marit perfecte.

—Jo diria més aviat l'esposa perfecta.

*Christoph Callach
Marianne Wellerschoff*

© *Der Spiegel*

Traducció: Àngels Giménez

